STAATKUNDIGE SPIEGEL OF ONDERZOEK, WEGENS DE OORZAAK [...]...

STAATKUNDIGE

SPIEGEL

OF

ONDERZOEK;

Wegens de OORZAAK, en WIE de VEROORZAAKERS zyn van

'sLANDS ONHEILEN

WAAR DOOR WY ZULK EENE

SCHANDELYKE VREEDE MOETEN AANGAAN.

VERVAT IN EEN SCHUITPRAATJE VAN DEN

HAAG OP DELFT.

Tusschen Jaap een Scheveninger Visser, Kees een Loosduinsche Boer, Jeronimus een aanzienlyk Heer, Petrus een Amsterdamsch Burger, een Franschman, Hoogduitscher en de Schipper.

DOOR EEN VRYE PEN BESCHREEVEN,

Ter verantwoording van den Auteur.

Is Alomme in alle Patriottische Boekwinkels à 11 St. te bekomen.

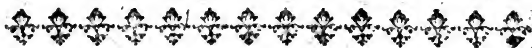
STAATKUNDIGE

SPIEGEL

OF

ONDERZOEK

ENZ.

JAAP DE SCHEVENINGER.

Wel as de Schipper hum van deag denkt rayk te vaeren, dan zel hy hum wel haaste moeten, maer trouwens het is gien wongder wangt het is onguur weer, daerum toen Maeritje mayn Wayf, van ogtend zay Jaap gaen way niet nae de ien of angder boeren Kormes? zo zay ik heb jay Geld? ik niet.

JERONIMUS.

Ja ik geloof Visserman, dat het de Zeelieden in deeze Daagen, niet zeer meede geloopen is.

 JAAP.

JAAP.

Mee geleupe, het mogt de haegel *Sinjeur*, neem niet kwaelayk, dat ik 'er dat zo uitflap, eerst hebbben way gebruid geweest met die Duivelsche Engelsche, deer dorst gien Pinkje in *Zee* loopen, om dat zay bevreest waeren veur dat Dieve Tuig, layke wel zay hadde gelayk, en ik as ik ien Engelsche Capitain was, ik zou het zelve doen.

KEES.

Waer in hadde zay gelayk? way hadden heur gien schrapzel van een Nagel benadeeld, en zay naame ongze scheepen eweg.

FRANCOIS.

Jy recht spreek, zy heb zich gedraag als die Dief, zy gesteeld heb, zy zyn Roof die Zee, zy bind Breek die Eed.

JAAP.

Daer hadde way nae mayn Schevelinger verstangd op gepast konnen hebben, maer hoor way hebben al Jaeren agter ien armjes ongder espeuld, en Gods Waeter over Gods Akker laeten drayven.

JERONIMUS.

Men kan juist alles niet van te vooren zien.

JAAP.

Om jou te dienen Heerschop, dat way niet gezien hebben, dat zaegen angdere, hoor ik kan Leezen nag Schrayven maar mayn Buurman kan dat bayde gaer, en die hait may zo nou en dan wel iens een Boek veur eleezen, ongder alle ook dat door een affers kaynd van ongse Prins was eschreeven, hoe haemer hiet hay ook.

JERONIMUS.

Was het ook de *Graaf van Nassau La Leck.*

JAAP.

Ja, je Raed de spayker op zyn kop, en dan was 'er nag ien, weetje die Man die de Boeren uit de Slaverny in *Overyssel* verlost hait.

JERONIMUS.

De Baron van der Capellen tot den Pol.

JAAP.

Jay hebt ze op je duimje, Heerschop, dat

hoor ik al, nou dan zelje ook wel wet van heur Boeken bekend zyn, en dat zay in deuze daegen nag al goeje Propheeten eweest hebben, was 'er maer wat nae eluisterd.

JERONIMUS.

Ja, het is zeeker onbedisputeerbaar, dat die beiden Mannen, bereids lang voorspeld hebben, dat nu gebeurd is.

KEES.

Wet meend mayn heer daer meede?

FRANCOIS.

De Boer vatte niet kan, myn Heer, daar meend meede, dat de Colonien van de Olland, was van alles ontploot, dus mit Kous en Schoen die Englesman liep waar hy wil, en alles foutu raekten. Doch totte de keluk van Olland, myn Koning eb die Caloon weer. om kenoom.

KEES.

Ik kan deer dat geluk niet in vinden, wangt you Koning nouw hay de Colonies beet heeft, is drommels hartlyvig, en gaf men hem ien Brack-

Braekmiddel in, zo gaf hay nag niet oover as op Condyties die Holland moet inwillige, wie hamer hoord 'er van, men ſpreekt maer van de Caap over te geeven; en van zestien millioen te betaalen tot ſchaevergoeding aan Frankrayk te geeven, maar ik heb naegderhand ook gehoord dat, dat niet waer is, dewyl hy aen ongs alles veur niet weerom geeft, zo as in de Cranten ſtaet te leezen.

HENDRIK.

Et Ontſchiet mier gaar nigs, men kan up der Franſche Keening zyn beloften niet vertrouwen.

JAAP.

Hoor maet ik houw van gelayk en regt ſprooken, was ik Koning van Frankryk, ik zou het zelve doen.

KEES.

Wel foei, ſchaam jay je wet? is het dan braef, dat Frankrayk ongder ſchayn van Vriendſchap, ongſe Cololonics vermeesterd van de Engelſchen, en die dan zou behouwen willen.

JAAP.

Dat is nag zo vast niet als een mus met een keelband, maar ja ik wil wel gelooven, dat het ongs meer pitjes zel kosten, als way anders, als way die Colonies zelve bewaard hadden, zoude noodig hebben gehad, om die in staet te stellen dat zy heur konde verweeren; wat zeg jey mayn Heer?

JERONIMUS.

Wat zou ik zeggen, men kan niet te voorzigtig zyn in deeze daagen, om te overleggen wat men en waar men spreekt. Echter durf ik dat wel zeggen dat het niet strooken zou met de Edelmoedigheid der Fransche Vorst, daar men zo breed van opgegeeven heeft, zo Frankryk de Caap de Goede Hoop daar wy hem als vriend ontfangen hebben, nu als een eigendom wilde behouwen, en ik geloof dat de Vrye Friesen als ook de Stad Amsterdam, en verscheiden het meest belang hebbende Steeden, nog zo licht tot zulke vreeden niet ligt zoude overgaan.

JAAP.

Dat ik ik juist ook niet, en het is tog niet

te hoopen, om ongſe goede Prins, dat men na zyn dood in de Boeken zou leezen, hoe zayn veurvaederen ten costen van goed en bloed die Uitlandſche Colonien verkreegen hebben, en dat die bay deuze Prins zayn tait verlooren zayn gegaan.

JERONIMUS.

Ja, maar myn goede Vriend, men zoude in alle geval zyn Hoogheid daar de ſchuld niet van kunnen geeven, begryp eens wel, dat al bezat de Prins alle Schranderheid die ooit een Vorst op Aarde gehad heeft, zo is het hem onmooglyk alle zaaken te voorzien, die gebeuren kunnen.

JAAP.

Wel nou, ja, heerſchop dat ontken ik niet, en ik geef in zo var de Prins ook gien ſchuld, wangt hy is waragtig een goeje Prins.

KEES.

Dat houwe way op Loosduinen ook vol, en al die hum van nabay kennen, zeggen dat zayn Hoogheid een deugdzaam, Verſtandig Prins is.

HEN-

HENDRIK.

Dats word ouk in gantsch Deitsland vom dien Vurst erfeld.

JAAP.

Bin jay een Duitser maatje?

HENDRIK.

Om ier soe dynen.

JAAP.

Om mayn te dienen zegje? ik geloof heerschop as jay nooit eloogen hebbe, dat jay nou liegt, wangt jay ziet 'er niet nae uit, dat jay hier nae Holland gekoomen zyt om een arme Visser te dienen en ik geloof as ik eens teugen jou zay, deer mayn Heer ik zel jou de halft van de winst geeven, die ik van mayn Vis maek draeg die kriel eens een uurtje veur mayn op je nek, dat je dan wel hartelayk 'er veur bedanken zouwe, he wat zegje?

HENDRIK.

Aber so meyn ich het nich.

JAAP,

JAAP.

Ik weet niet watje miend, maer wel watje zegt. — maer dat daer gelaeten zeg zou het de waerheid zayn, dat as de Prins meer nae de Raed van Amſterdam, as nae de Hertog van Brunswyk had eluiſterd, dat Ongs nooit dat ongeluk overgekeumen zou hebben.

JERONIMUS.

Visſer, gy vraagd my meer als ik kan beantwoorden.

HENDRIK.

Aber geloub zulks nig, dem Hern Hertſog, is eyne goar hups Forst, ont houpt keyne ſchuld aan de ganſche ſoaken.

KEES.

Neen mayn Heer of Vriend, dan bin jay 'er niet agter, de Boeren op ons Dorp Redeneeren 'er heel aers oover, en het geen zay zeggen ſteund op Reeden, wangt de Raedpenſionaris heeft hum zelfs teugen verſchayde Heeren beſchuldigd, dat hay de *Zaeken* van 't Langd dwarsbooimde.

JAAP.

Wel jae dat is ook weer, de Heeren van Amſterdam bin 'er veur uit ekomen, dat de Raed-Penſionaris 'er over eklaegt had, maer deer heb ik naegderhangd niet meer van ehoord, weet jay ook mayn Heer of de Raedpenſionaris zayn woorden hait ſtand ehouwen.

JERONIMUS.

Men zegt (ik verhaal het uw zo ik 'er aangekoomen ben) dat toen de Heeren van Amſterdam zyn Hoogheid Hun Memorie ten opzigten van den Hertog voorlaazen, in prezentie van den Raad-Penſionaris, en men zyn Ed. vraagden of het waar was, dat hy aan verſcheiden leeden van Staat geklaagd had, dat den Hertog meer dan eens de Goede en Heilzaame oogmerken door zyn Invloed op de Geest van den Stadhouder had vertraagd. Hy ſlegts zou geantwoord hebben, dat hy het hem niet kon rappeleeren.

JAAP.

Dat laetſte verſteen ik niet.

JERONIMUS.

Dat zyn Ed. het zich niet te binnen kon brengen, dat geklaagd of gezegd te hebben.

KEES.

Wel ik heb die Heer al zo lang ekend, in ik weet evenwel niet dat hay Drinkt, of hum in de Drank verloopt, as dat mayn of ien angder nog overkwam, die wel iens ien borreltje te veul neemd, dat Duivelde nag heen, maer ien Raedpensionaris, die ien mammorie moet hebben, as ien Yzerde pot, dat geet niet an.

FRANCOIS.

Wat is se dat? de Schip anleg, moete wy uite hier?

JAAP.

Neen maet daer komt ien Heer in, wyk maer wet Fransman, zie zo mayn Heer dat is ien knappe stap; het is de Eerste Rais niet, dat jay in het Gat van de Schuit zayt esprongen.

PETRUS.

Neen Vissertje, ik heb dat tusschen Haarlem en Amsterdam zo dikwils gedaan.

JAAP.

Dan zelje meugelayk die Contray uit weutten.

PETRUS.

Ja maetje, ik woon in het Patriottisch Amſterdam, en ik heb van de Middag hier op een Buitenplaats geweest, daar ik gegeeten heb, by zeeker Heer, die my wat lang heeft opgehouden, met de Raadpenſionaris in 't gelyk en myn Burgervaders in 't ongelyk te ſtellen, dit verhitten myn Amſterdamſche Bloed, en denkende wat Lacieuſche Vreede ons voorgeſlaagen is, verzuimde ik de Schuit, en nu heb ik een gedeelte van de weg moeten loopen, ik gaf een Schelling voor een mond vol Drank.

JAAP.

Bay mayn kanje het veur niet kraygen, ik heb nog wat in mayn fleſje, maer as je gedronken hebt Baesjeof mayn Heer, vertel ongs dan, weer jay zo driftig om wierd.

PETRUS.

Wel om dat men my op wilde ſtryden dat myn

myn Amstels Burger vaderen Leugentaal voor den dag hadde gebragt.

JERONIMUS.

In welke opzichten myn Heer?

PETRUS.

Toen zy in hun Memorie gezegt hebben, dat de Heer Raadpensionaris dikwyls geklaagd had, dat de heilzaame oogmerken van het Land, door den Hertog vertraagd wierden.

JAAP.

Wel nou mag ik layen, dat 'er nooit gien Mof ien Offiey krygt. Zo lang als 'er bekwaeme burger kaynderen gevonden worden; dat is gevallig, Jan Doomme! Dat is Gevallig! way zatten zo as jay intrat, deer oover te keuvelen, en ik verstond deur die Heer, dat de Raedpensionaris toen de Heeren van Amsterdam hum dat in prezentie van de Prings onder de Neus vreeven, hum hield, of hay het Vergeeten was: Hoor ik ben een Visser, wie moeten way nou gelooven?

PETRUS.

Wel wie Oordeeld myn Heer, zal men één man gelooven, één man die zegt *dat kan ik my niet Rappelleeren*, of een Deputatie van een geheele Stad, die hun gezegdens op Getuigen gegrontvest zyn?

JERONIMUS.

Volgens myn oordeel de Heeren van Amſterdam?

JAAP.

Wel weerom houd de Raedpenſionaris dan zayn woorden niet ſtaende, ho vergeeten is het hum niet, en dan is hay ook maer ien Praetjes maaker.

KEES.

Heela dat ſchut ik, hoe zel hay het bewayzen, dat den Hertog zukke kuuren hait, om ongs lieve Prings te verlayden?

PETRUS.

Daar is bewys genoeg voor, want de Heeren van Amſterdam, den Hertog volgens de mond

van

van den Raadpensionaris beschuldigende wegens de Inactiviteit van 'sLands-zaaken, zo dunkt my in de plaats dat den Hertog klagtig viel over de Amsterdamsche Regeering, hy veel Eerder zo hy geen schuld had, Satisfactie van de Raad-Pensionaris had moete vraagen, en zo die hem dan Onschuldig iets had te last gelegd, zo had den Hertog groote Reeden om Amsterdam te bedanken, dat die Stad hem gewaarschout had, wat gesprekken 'er agter zyn rug omgingen,

KEES.

Wel jay spreekt beeter as ien stom mensch, maer as nou al de Hertog de Raedpensionaris had an epakt, in hay had ezait, ik kan het mayn niet in gedagten bringen, dat ik ooit ezait heb, dat de Hertog de zaeken van het langd vertraegd heeft, nou dan was het ummers uit eweest.

JAAP.

Wel jay bint al ien raer Avecaat dan zou hay de Heeren van Amsterdam hebben moeten, anpakken, in geloof mayn, al had de Raedpensionaris het volstrekt geloochend, in had het doch ezait, zo zou het zayn Arme ziel waynig

ebaat

ebaat hebben; want ziet hay had ummers an gien ien, maer an verschaiden Leeden van Staet eklaegd, dat de Hertog de beste maetregulen dwarsboomde.

P E T R U S.

Daar heeft de visser gelyk in, want gelyk de waarheid in de mond van Twee of drie getuigen bestaat, zo zoude wanneer den Raad-Pensionaris door den Hertog was geattakeerd geworden, gemelde eerste Minister het den Hertog hebben moeten bewyzen, in welke opzigten 's Lands Heilsaame oogmerken door den Veld-Marschalk vertraagd waaren geworden. Of anders moest den Raad-pensionaris het volstrekt hebbe Geloochend; Dat Geschiedende, hadde de Heeren van Amsterdam om voor geen Leugenaars te staan, in de Noodsaakelykheid geweest, om de geene te noemen van wie zy het hadden, dat de Raadpensionaris, zo dikwyls over den Hertog geklaagd had.

K E E S.

En als die dan ook ezayt hadde, het is ongs vergeeten, of wy dat ooit verhaeld hebben, of wy kunnen het ongs niet in gedachten brengen.

JAAP.

JAAP.

De Raedpenſionaris had zayn klagten aen gien één maer aen verſchayde leeden gedaen, dus al hadden 'er ongder eweest, die hun zo mal hielden, as of zay hunne Mammorie verlooren hadden, daer zoude 'er ook wel ongder gevonden zayn geworden, die hun gezegdens ſtaende hadde gehouden, wat dunkt jou mayn Heer?

JERONIMUS.

Het zoude ten minſten billyk zyn, dat men zulks vertrouwd, dat al hadde ſommige gekanteld uit vrees of uit belangen, dat weer anderen haar gezegdens niet zoude hebben ingetrokken.

PETRUS.

En ik geloof, en vertrouw zo vast als ik Leef, dat geen een hoegenaamd, van wie de Heeren van Amſterdam het hadden, immers zo laag zoude hebben geworden, om hunnen woorden in te trekken, het waaren Leeden van Staat, en wel zulke van Beproefde Getrouwheid.

KEES.

Maer mayn Heer in het welneemen, ik ſpreek en vraeg nae mayn Loosduinſche verſtrangd; toen de Raedpenſionaris zayde ik kan het mayn niet in gedagten brengen, dat ik zulks van de Hertog heb ezayt; waerom zayde toen de Heeren van Amſterdam maer niet, dat heb jay teugens die en die ezayt, en waerom noemde zay maer de geene maar niet, met Naem en toenaem.

HENDRIK.

Richtig, gansch richtig, ier haalt gelayk, ont daer aſt meut mier vertreuen, dem Hertzog gansch ontſchuldig.

JAAP.

Dat ſtuit ik maet, de Heeren van Amſterdam begreepen, dat was tyds Genoeg, wanneer de zaek tot ongderzoek kwam.

HENDRIK.

Aber was ies dan, de Reeden, dats der zaak nig underzogt is, on ſteiken is kebleeven?

JAAP.

Hoor maet zay hebbe meugelayk edocht, daer zayn krabben in de pot, het best is het Dekſel 'er op, gedaen, dan kunne zay niet varder as het Rangtje kruipen, wangt wordt dat vuurtje wat harder angeſtookt, kruipen zay bay de heugel op de ſchoorſtien uit, en dan zayn zay zigbaer veur elk ién, verſtaeje mayn?

HENDRIK.

Dats is zeu wats, zeu wats,

JAAP.

Wel nou verſtaeje dan, dat hoe meer dat men de Drek roerd hoe meer dat zay ſtinkt?

HENDRIK.

Ja, dats verſtee ich gaer wol?

PETRUS.

Scheevelinger, ik geloof dat gy de ſpyker daer krek op zyn kop geſlaagen hebt, want den Hemel weet wat voor Baakens er op *Zee* (zo men zegt) uitgebrooken zoude hebben.

JAAP.

Jay ſpreekt deer van de *Zee*, dat doet may

denken om die Zee-Capitayns, die de grootste zin niet en hadden om nae Brest toe te vaeren, en deerom (*zo as ik ehoord* heb) ongder allerhangde voorwendsels, in Moers schoot zayn blayven leggen. Hoe denkje mayn Heer dat het daer mee ofloopen zel?

KEES.

Wel dat zel wel gaen denk ik, wangt wie zel zongder Kruit in Loot in Oorlogs tait in Zee loopen? en vooral as men gien mondkost genoeg Scheep heeft, en dat de Wind niet goed is, of dat het te stil is. Wangt dat hebbe way lestend nag bay jou lui te Scheevelingen gezien, toen de Pinkjes om haering veur de eerste keer zoude uitgaan, en duizenden van menschen waere toegevloeid, om dat te zien, zo gebeurde er egter die bepaalde dag niemendal van, en al de lui die gingen weg zongder dat zay de Pinkjes die leggen bleeven in Zee zaegen loopen, waer haaperde dat an.

JAAP.

Wel dat het dood stil was, maer het mankeerde haer niet an Ammunytie, ik mien aen Netten, en het mankeerde heur ook niet aen

knap,

knap, daer hadde zay wel veur gezorgd scheep te hebben, en zo gauw de wind op stak, binne zay in de Morgenstond vertrokken, en het komt mayn veur kenne Arme Visschers hun Scheepjes of Pinkjes van het noodige voorzien, Luitjes die bereids uitgemergeld weeren, deur dat zay zo lang hadden moeten stilzitten, veel minder werk was het, veur ien Laugd dat zo lang buiten Oorlog geweest was, en daer de Schatkisten wel van voorzien zayn, van spezie om te maeken dat zulk een klayn getal van Oorlogscheepen, as Frankrayk eayste met behoorlayke Ammunytie wierden veurzien, en wat de Mongdbehoeftens belangkt, daer is elken Capitayn toe verplicht om zorg veur te draegen, dat hay in voorvallende geleegentheeden, en wanneer hay iens een onverwagte Order kraygd om uit te moeten loopen, aanstonds kan zaylen, zongder na proviant behoevende te wagten. En veurnaemelayk zoo ien klayn Rayzie as nae Brest, as ze deer gien proviant van mondkost toe gehad hebben, moete de Scheepen zeer slegt voorzien zayn geweest, en 'er erger mee gestaen hebben as meenig een Burger Huishouding, begraypiens wel wet is het veur ien Rais nae Brest? een dag vyf, zes? laet

het veertien daegen zayn, wel nou zay hadde iens niemendal mondkots an boord gehad, zay hadde van de Helder, Tesſel en van de naby geleegen ſtad Alkmaer, in ien dag wel zo veul Spek, Errete, Boonen en Gort kunne kraygen, dat zay ien maend of veertien daegen genoeg hadde gehad, en te Brest komende handen zay hun beeter kunnen Proviandeeren; en goedkoper zelfs.

PETRUS.

Gy redineerd 'er wel over Visſer. Het is zo als gy zegt, ten andere zo geld ook die uitvlugt niet, als of de Scheepen die gedeſtineerd waaren na Brest te zeylen, Gebrek zoude hebben gehad aan Ammunitie en Mondbehoeftens, als men dat voorgeeven maar teegen overſteld met het rapport dat onſe Erf - Stadhouder als Admiraal gedaan heeft aan myn Heeren de Staaten, aan dewelke zyne Hoogheid gerapporteert had, dat hoogstdezelve de Vloot in een goede Situatie en van alles welgeproviandeerd had gevonden.

JERONIMUS.

Ja maar begrypt myn Heer! toen zyn Doorl. Hoog-

Hoogheid dit rapport deed, was eenige tyd te vooren, en het Volk heeft dagelyks Spys en Drank van nooden en dat verminderd.

JAAP.

Zay vreeten doch gien Koegels nag Kruit mayn Heer! heela wat, hoewel het Kruit word nog al wat verſchooten, als bay geleegentheid as de Prings of Pringſes jaarig is, nou dat kan 'er deur, maer dat 'er zo veul kruit verſchooten wordt, bay maeltayde as angderſins die de Capitayns ongder elkangder houden, dat kon volgens de ſtelling van een oude Visſer op ongs Dorp weunende, wel beſpaerd worden, wangt laet elk pongt kruit maer iens agt ſtuivers weezen, mit 'er haast zayn 'er hondert ſchooten gedaen, en aider ſchot maer iens 6 pond maekt 240 Gulden, maer het gaet deer mede as met meer zaeken, zay zelle denken, het gaet van bestevaer, die kan het wel betaelen.

PETRUS.

Wat dunkt uw myn Heer, van onze Visſer, zou hy het wel al mishebben?

JE-

JERONIMUS.

Wel neen dat geloof ik niet, maar ik ſprak daer zo even van de vermindering der Mondbehoeftens, en dat ſchynt hy niet te begrypen.

JAAP.

Jae ik begrayp jou wel maer wat hoef ik te begraypen, dat ik al weerlayd heb, ik heb joului veur eerst beweezen, hoe een klayn togje dat Brest is, en ten anderen, dat zy daer toe hun gauw van mondkost konde proviandeeren. Dus denk ik, as die Heeren van de Vloot iens wat nauw onderzogt worden, het 'er wel iens ſpannen kon.

JERONIMUS.

Dat is zeekerlyk myn vriend, want men weet bereids door de Publieque Papieren, dat 'er Provinties zyn, die volſtrekt er op ſtaan dat deeze zaak zal Geëxamineerd worden, en dat men zal onderzoeken of de beſtemde Scheepen na Brest te gaan gedestineerd, van het noodige zyn voorzien geweest, zo ja, waarom zy dan niet zyn uitgeloopen? zo neen, waar het dan by toekomt dat zulks plaats heeft gevonden? en wie dat de oorzaak van die verwaarloozing van 's Lands Vloot is.

JAAP.

JAAP.

Wel as die pot geroerd word, kon het wel drommels ſtinken man, maer ik denk het zel wel weergeſmoord worden.

KEES.

Dat Geloof ik nou niet, wangt dan was het Beeter dat 'er nooit van geſprooken was geworden, wanneer de zaek zo ſtil bleef zitten, as die van den Hertog, daer way eeven van ſpraeken. Ik wou wel dat het al gebeurde, wangt kayk ſchoon onbedachte menſchen vastſtellen, dat 'er niets is gedaan, as met voorkennis van ongſe Prings als Admirael, geloof ik doch nooit dat de Prings ſchuld aen het verzuim van de nodige Ammunyzie en proviant heeft.

JAAP.

Ik laet mayn Pikken en Teeren, as de Hoofden der Scheepen maer klappen willen, of het zal op de koppen van de zogenaemde ſchayn vrinden van de Prings dan uitkoomen; wat zeg jày mayn Heer?

PETRUS.

Wat of ik zeg, dat zo zulks waer was, dat

dan die Schynvrinden en Misleiders van onze lieve Vorst. Wel al hun vermoogen in het werk zullen ſtellen, dat de Reeden van die Inactiviteit, en de veroorzaakers van zulks, voor het Gemeen verburgen blyven.

KEES.

Jae dat kon wel gebeuren, want kayk het zelle zeekerlayk groote Lui zayn, en niet gelayk ik of mayns gelayk:

JERONIMUS.

Wel zeeker, wanneer die Inactiviteit met voordacht plaats heeft gevonden, zal het onder geen Gemeene Schuilen, maar vast en zeeker onder die geene die door een kwaade overheerſchende Directie, de meeſten zaaken en Heilzaame oogmerken van het Land hebben vertraagd: en dat moet men geloove zyn geen gemeene of Gemeene mannen.

JAAP.

Wel bay mayn ſieterd, daer komt waynig Vis an, dus win ik niet veul, en ik heb werk dat ik het Kosje ſchraap, maar ik gaf 'er nog deuze Kriel met Vis om, dat het uitkwam, wie uis deuze kool eſtooft hebben, en Oorzaek zayn van de vertraeging van onſe Scheepen

pen nae Brest, het zou mayn ontschieten, wat zeg jay mayn Heer? as daer ongse Hertog ook al weer niet ongder is, wat zeg jay mayn Heer?

JERONIMUS.

Myn vriend, ik zeg daar niet veel, ja of neen op, het is een Raadzel, zo lang de ontdekking niet is gedaan, maar Ja, het geeft wel eenige speculative gedagten.

JAAP.

Hoor ik moet jou zaeken meede deelen, die mayn zayn veurgekomen; te weeten, ik zat gelayk als nou in de Delfsche Schuit, mit mayn Kriel mit Vis, zo zat 'er ook ien Heer in die moest nae den Bosch, zo raekte die Heer mit ien *Zee*-Officier an 't spreeken, gelayk gay weet hoe 't gaet, van praeten komt praeten, en op het laetst raekte men an 't vraegen, zo ging het die Goeje luitjes ook, de ien vroeg an de aer mit ien heele sleep van Sarmonyen, weer zay van daen kwaemen, en waer zay nae toe gingen, zo hoorden ik bay die geleegenthaid, dat de Heer in 's Hertogenbosch weunde, en om zaeken van Koophandel nae den Haeg had eweest, dat hay verrigt had, en nu verder

nae den Bosch ging, dan zayn way Rayscomfraeters zay de Officier, ik moet ook nae 's Hertogenbos, het is deer teugenwoordig vray leevendig nou 'er den Hertog is, ja zay toen de Bossenaer dat is het ook, en de Logimenten meugen wel wenschen dat de Hertog deer lang blayft, wangt deur dat 'er alle daegen veul Zee- en Langd-Officiers koomen, die den Hertog moeten spreeken, zo hebbe zay braef wat te doen. Doch liet hay deer op vloeijen as het waer is, dat 'er ienige Scheepen nae Brest moeten, zo zellen 'er weeder veele na Boord moeten vertrekken.

De Officier begon te lagchen, en zayde maek daer gien zwaerighaid veur mayn Heer, het heeft 'er gien neud van, dat Frankrayk dat geluk beleeven zal, daer zal wel een schotje veur geschooten worden, Doch eer wy twee daegen ouder zayn, zal ik het wel weeten, of 'er Scheepen na Brest zulle gaen of niet.

JERONIMUS.

Het was geen kleine onvoorzigtigheid van die Zee-Officier, zich zo ver in een publicq Gezelschap van een Trekschuit hem uit te laaten, want volgens zyn eyge gezegdens, was zyn Rys

naar

naar 's Hertogenbosch, en binnen twee daagen zou hy het wel weeten, of de Oorlogſcheepen naar Brest zoude gaan of niet, dat geeft al raare ſpeculative gedachten.

JAAP.

Dat dogt ik ook, en deerom ſtak ik 'er mayn Scheevelinger ſnaeterwerk in, en zayde wel mayn Heer hoe Drommel wou jay dat weeten? in van wie wou jay dat hooren? wangt ik zien jou niet hooger an as ien Scheeps Luitenant, waerop die 's Hertogenbosſer Heer zayde, mayn Heer den Officier zal zeekerlayk groot bay den Hertog zayn, jae maer antwoorde ik weederom onze Prings zegt duidelayk, dat den Hertog hum mit gien Staetszaeken bemoeid.

PETRUS.

Dat was zo kwaad niet geantwoord Visſer, want zyne Doorl. Hoogheid heeft in een Declaratoir ter Vergadering van de Ridderſchap te kennen gegeeven, dat den Hertog vry is van al de Blaam en Lasteringen daar hy mede beſchuldigd werd, en betuigd in hetzelve Declaratoir, dat Hoogstdezelve nooit met den voorn. Hertog, over zaaken raakende de Marine van de Republicq geraadpleegd heeft.

JAAP.

Wel ja, dat had ik ook wel ehoord, en deerom zay ik dat.

PETRUS.

En wat antwoorde de *Zee-Officier* daar op?

JAAP.

Dat mayn begrip te klayn was, om Staetszaeken te begraypen, maer ik diende 'er hem ook op, en zay jae, mayn Heertje dat geloof ik ook, ik wou dat ik 'er zo veul van wist as die twie gevlugte Boekverkoopers BURGERS VERMEULENS genoemd, en de Zweeds UNDREN, die den Haeg en zelfs het Land uit gevlugt zayn, dan gooide ik mayn Kriel an ien kant, wangt ik hoor zay leeven te Cleef as klayne Pringsſies.

JERONIMUS.

Ei zoude die ſnaaken zich nog te Cleef ophouden, men zou zeggen waer beſtaan zy van, want heb wel gehoord zy hebben van zelfs geen vermoogen.

PETRUS.

Ja myn Heer, dat kan ik uw voor waarheid

mel-

melden, zy houden zich te Cleef op, het is teevens ook waar dat men uw verhaald heeft, dat zy van hun zelfs geen middelen hebben, ten minsten om zo protigaal te leeven, als zy daar doen, ik spak onlangs een jongeling een heel fraay borsje, op wiens woorden ik door lange ervaaring en met hem omgegaan hebbende volkoomen kan staat maaken, gem. Jonge Heer had een klein Rysje na Duitschland gedaan, en nam zyn te rug Reis over Ceef, daar hy eenige weeken vertoefde, neemende zyn Intrek by de geweezene Castelyn van den Diergaarden, al. waar hy onze drie Haagsche Tumuld maakers des Middags aan de openbaaren Tafel vond, in het eerst wist hy niet wie zy waaren, want schoon hy wel voor zyn vertrek uit Holland van het geval had gehoord, zo kon hy hun doch echter niet in persoon; Wat de Vader en Zoon BURGER VERMEULEN aangingen voerden het groote woord over de tafel, terwyl zy on. dertusschen niet verzuimde de Rinsche bleeker, de eene Vles voor, de andere naar binnen te slingeren, betreffende UNDEEN deeze betuigde de genoemde jongman gedroeg zich veel bezaadiger, na de maaltyd begreepen de twee BURGER VERMEULENS tot hun Dievertissement uit Ryden te gaan, persuadeerende

UNDEEN

Undeen die de minste beleid van den drank niet en had, van de party te moeten zyn, het scheen gedagte jongeling toe Undeen zich gaarn verexcuseerd zou hebben, doch wilde hy geen onvrienden met die dronken Vader en Zoon worden, zo moest Undeen hun zin volgen.

Zy weg gereeden zynde, en de Jongman aan tafel uit het uitslaan van hun reedenen die meest in Lastertaal op de Vriezen en Zeeuwen, de Dortenaars enz. bestonden, en daar by, dat zy goed Hollands spraaken, wist niet wat hy van die Snaaken moest denken, dus vroeg hy aan een der Heeren die daar ook gewoon was 's middags te spyzen, wat voor snaaken die drie lieden waaren.

Die Heer dat zelfs een lit van de Regeering van Cleef was, antwoorde zeer kort en zaakelyk, het zyn myn Heer slegten Supplianten, het zyn tumult maakers, die uit 's Hage nier na toe gevlugt zyn, noemende verders hun Naamen, de Jongman gaf zyn verwondering te kennen, dat zy zo veel praats dorste voeren, aan een openbaare Tafel, en teevens gaf hy te kennen het hem toescheen, zy vry prodigaal leefden.

O gy hebt nog niets gehoort Jonge Heer sprak

ſprak de Duitſche Heer, gy zult die Vader en Zoon nog wel andere taal hooren uitſlaan, tot hoon der Hooge magten van Neederland.

De Jongeling ondervond dat de Duitſche Heer hem de waarheid gezegd had, want geen morgen die van den Hemel kwam of Vader en Zoon BURGER VERMEULENS vermaakte of eerder laafden hun zelve keelen met de Fynſte Liequeren, de een voor en de andere na, tot aan de middag maaltyd toe, vervolgens over de Maaltyd Rynſche Wyn, zo dat zy doorgaans mooy beſtooven van tafel opſtonden, wanneer het eerſte werk was uit Ryden te gaan, en teegens den avond zo Dronken als Zwynen weederom in het Logiment te retourneeren; daar het zuipen dan wederom van Rynſche, Bourgonje en Moezel Wyn van vooren of aan begon, en duurde tot middernagt, by welke gelegenheid zy hun niet ontzaagen de Allerhoonenſte de Allerlasterlykſte taal van Staaten en Magiſtraaten deezer onze Vereenigde Provintien uit te braaken.

Genoemde jonge Heer nam op zeeker morgen dat hy met de jonge VERMEULEN in geſprek was, de Vryheid om teegens hem te zeggen: wel gy lieden leeft nog al vrolyk in uw Ballingſchap, doch uw kas moet beter voorzien zyn,

als de myne, ik zag 'er geen kans toe om het zo vol te houden.

O! Antwoorde de Jonge BURGER VERMEULEN (*dat nog een lafbek zonder het minste verstand is*) dat is niemendal, als wy geld noodig hebben schryven wy maar naar Holland; zy durven ons niet weigeren, geld zo veel als wy omschryven over te zenden; want myn Vader heeft hun in zyn magt, en daar zou een Braave Pot te vuur geraaken, als myn Vader eens ondekten, wie zyn principaalen zyn

Nogthans hoe prodigaal zy aldaar leefden, en wat front dat zy floegen, was 'er geen eene Heer in het gem: Logement tot Cleef, zo wel de geenen die daar Logeerden, als de geene die 'er des 'smiddags en 'savonds spysden, die de minsten agting of respect voor de twee BURGER VERMEULENS hadde, integendeel de jonge Heer is, meer als eens oorgetuigen geweest, zoo 'er een Præmie op hun gezet wierd, dat deftige Duitsche Heeren teegen elkander zeide, schoon het by anderen geleegentheeden niet in hun gedagten zou koomen, zy 'er geen zonden van maaken zouden, zoo zy ockasie konde krygen zulk een Vader en Zoon op de Hollandsche boodem te lokken, dezelve in handen van de Justitie te lee-

leeveren. Eens was het ook omtrent gebeurd, want op een nademiddag half dronken zynde en uitrydende tot op een Quartier naa op de Hollandsche Grenzen, zoop Vader en Zoon zich zo vol, dat men hun in het Rytuig moets draagen, en hadden zy met hun beide geweest, men had hun zonder dat zy het wisten op het Territoir van den Staat kunnen brengen, tog tot hun geluk bevond zich UNDEEN, by hun, en om dat deeze zich veel gemaatiger gedroeg, en dikwyls teegen deeze en geene gezegt had, dat hy het uur vervloekte, dat hy zich in de handelwys van de VERMEULENS had ingelaaten, zo bleef het uit Compasſie voor UNDEEN agter weeg.

JERONIMUS.

Ik moet bekennen myn Heer, dat in de gezegdens van de Jonge BURGER VERMEULEN veel onbedagtzaamheid, of anders een groote ſtoute Brutaliteit lag ingeſlooten.

PETRUS.

O! myn Heer dat ſoort van volk durft zich alles onderwinden, want terwyl dezelve jonge Heer zich nog te Cleef bevond, kwam aldaar nog een vierde by, die onze drie voornoemde

Supplianten een Vezieten gaf: en zo de Jonge Heer van anderen hoorden verhaalen, bragt deeze vierde persoon aan de drie Vlugtelingen geld.

JERONIMUS.

Was die vierde persoon bekend als ik het vraagen mag?

PETRUS.

Ja myn Heer, het was die Befaamde Advocaat Elie Luzac van Leiden, die zich zelfs in de Jaare 1748 door zyn Infaame Libellen toen al berugt gemaakt heeft, en nu in deeze daagen meede een der principaalste Belhamels is geweest, om de getrouwe Regeering van Amsterdam, door leugens en lastertaal te hooren.

Gevallig bevond zich in het Logiment een Heer die hem korte dagen te vooren, in 's Hertogenbosch had gezien en hem voor die Luzac kende, welke hem aangeweeze was geworden voor een man, die byzonder diep in de gunst van voorn: Vorst stond, en zelfs zo dat hy dikwyls mond gesprek met den Hertog hield, zo dat Mr. Luzac wel haast in hetzelve ligt wierd beschouwt van de Heeren in het Logement te Cleef als de twee Boekverkoopers Burger Vermeulens en Undeen Dit zag hy zeer gaauw als een oude Vos zynde, en

en begrypende dat zyn haaring in Cleef niet en braaden, ſpoeden hy zich om maar weg te koomen.

JAAP.

Wel zo, wel zo, dit verhael ſtryd zo mayn veur komt, Regtdraets teugen de betuiging die ongſe Stadhouder teugen de Ridderſchap heeft gedaen, en as dat verhael van die Jongeling echt is, dat den Hertog zich met de Oproermaeckers van den Staet ophoud, dan houd hay zich wel deegelayk op mit Staetzaeken.

KEES.

Wel way mogten dan wel beede dag houden dat den Heemel ongse Waepenen mogt zeegenen as ongse Veldmarſchalk, de goede zaeken dwaersboomden, en het geeft al vry wat ſchayn van Waerhayt, dat hay de oorzaek ook al veel is, dat de Scheepen niet nae Brest zyn gegaen. Unze lieve Heertje gaf dat de Bommel uit mogt breeken.

PETRUS.

Te meer geeft zulks bedenken, het geduurig af en aankomen, (zoo als de Dagelykſche Couranten vermeld hebben) van Zee-Officiers in 'sHertogenboſch. Wat hadde zy daer van nooden? en nog

meer wat hadden zy aan het Hôtel van den Hertog van nooden?

JAAP.

Wel den Hertog is ummers Veldmarſchalk.

JERONIMUS.

Ja, maar in die gewigtige en Aanzienlyke post heeft hy nochtans de minſte betrekking niet op de Zee-macht; maar wel omtrent de Landtroupen. De Zee-macht gaat onze Admiraal namentlyk den Stadhouder alleen aan.

HENDRIK.

Sine genaodige Deurglugtige Herzoglige Hoogh. ſol meeglyk ſulk haabe waarkenome om ſienen Order af toe Feerdige voor dem Stadholder, om durg ſulke eine ſaak, der Hern Stadholder wat ſoe onderſteenen ont ſoe helfen.

JAAP.

Hay mogt dunkt mayn die moeyte wel hebben geſpaard, tot de Heeren Staeten 'er hem toe riepen, als ongſe prings helpers of Raedgeevers van nooden heit, wel nou die word ongſe Prings aangebooden, en daer kan ongſe Stadhouder gerust op gaen, dat het zuivere Vaederlanders en mannen

van

van verſtangd zayn, die de Prings niet zullen mislayden, of de goede zaeken vertraegen, maer eerder voortzetten zullen, ik wil wel zeggen dat myn hart mayn in het layf kan Schrayen as ik naegaen dat onze goede braeve Prings zich deur de Duivelſche listen, van zayn geweezene Voogd zo heeft laaten Blinddoeken.

PETRUS.

Ja, maar de zaak eens regt op zyn keeper beſchouwt, zou den Hertog de pas niet hebben afgeſneede geweest, als de Raad-Penſionaris op de klagten van Amſterdam zyn woord ten opzigten van den Hertog had ſtaande gehouden, en het geen hy Raadpenſionaris teegens verſcheiden leeden gezegt had, vervolgens had blyve presteeren.

JERONIMUS.

Zeeker ja, had den Raadpenſionaris aangetoond, in welke opzigten de invloed van den Hertog op de Geest van onze Stadhouder nadeelig-heid voor de heilzaame Oogmerken van het Gemeene best waaren; Zo had het niet kunnen misſchen, of daar zoude na onderzoek, en dat men de gezegdens van de Raad-Penſionaris bewaarheid had bevonden opgevolgd hebben, dat den Her-

Hertog was afgesneden geworden, dat onze stadhouder hem niet meer als Consiliarius had gebruikt.

HENDRIK.

Mier Hern, went seu weere, sol dem Roadpensionarium sien worde wol haape stoande giholden, aber dats is so nich, dem Hern Hertog sol nich eyns Consilioarium wolle sien.

PETRUS.

Myn vriend gy zyt te pardonneeren, en zult mooglyk een Landsman van den Hertog zyn, en misschien even zo onkundig als deeze Veldmarschalk van den Staat in de Constitutie der Landen, als hy, en ook zeeker niet weeten wat 'er gebeurd is, anders zou gy zo niet praaten, en gy zoude het weeten wat Listen den Hertog voor lang heeft aangewend, om zich als Consulent van den Prins in te dringen.

JAAP.

Dat zulks wel zo is, daer twayfel ik niet an. maer het wordt wel gezayt, maer kan het beweezen worden? ik weet wel jay kent angtwoorden van jae, as de Heeren van Amsterdam en meerder Steeden en Provintien de zaek van de

Raed-

Raedpensionaris en zayn gezegdens van den Hertog maer weer opkrabben; maer 't schaynt men die pot liever smoort.

PETRUS.

Neen, behalve dat, zyn 'er blyke voor handen, die de gezegdens, van de Raad-Pensionaris bekragtige, als daar is het bygebragten van den Baron *van* Lynden, in deszelfs Missive van den 26 July 1781. Daar Gem. Baron opentlyk aan hun Hoog Mog. in klaagt, over de Influentie van den Hertog in de Staats Deliberatien, dien braave Patriottische Edelman, laat het aan het oordeel van het geheele Bondgenoodschap, hoe veel moeite den Hertog gedaan heeft, toen onze geliefde Vorst Willem de Vyfde meerderjaarig is geworden, in den Jaare 1766, dat hy Hertog mogt worden aangesteld, als Consulent of eenige Consiliarus van het Eminente Hoofd deezer Republicq, en wel om die reden, om zyne Doorl. Hoogheid te dispenseeren, om uit de Bekwaamste en Getrouwste Regenten en Ministers van den Staat, een Raad te formeeren, daar dan in zo wel de binne als buitenaangelegendheden van de Republicq naar behooren gepondereert, overlegt en Geprepareerd zoude worden, alles ten beste der

Ingezeetenen en Landen, om hetzelve ten uitvoer te brengen, door de Souveraine en executive macht.

JERONIMUS.

Het komt my voor dat de Genoemde Baron van Lynden, zeer duidelyk in Effecte te kenne geeft, dat 'er niet alleen een Geheime, maar Solemneele verbintenis tusschen den Erfstadhouder en de Hertog plaats vind, waardoor het bestier van 's Lands Zaaken als de eenige Consiliarius van den Erfstadhouder is gedemandeerd.

JAAP.

Ay! ay! zitte de wurmen zo, daer had ik nog niet van ehoord. Maer zeg my iens mayn Heer, het verwongderd mayn, wayl de Baron dat al in het jaer 1781, den 6 july te kenne gaf, dat den Hertog daer niet teugen op is gekomen, zo wel as teugen de Heeren van Amsterdam.

PETRUS.

O Neen, den Hertog heeft zich betreffende het Ingebragten van de Baron daar teegen nooit Geopposeert, en is zulks maar met stilzwygen voorbygegaan.

JE-

JERONIMUS.

Een waar teeken, dat den Hertog in vrees was, dat den Baron van zaaken wist, en het hem zoude beweezen hebben.

JAAP.

En Naederhangd, toen de Heeren van Amſterdam, uit de mond van den Raedpenſionaris ſpraeken, dorst hay zo veul franjes te maeken. Hoor vrinden ik twayfel nou langer gien ogenblik an het geen ik vernoomen en gehoord heb, of den Hertog is de Grootſte hinderpaal eweest dat onze Zeezaeken zo zayn vertraegd geworden, want gaen ik nae wat de Baron van LAYNDEN te kenne geeft, naementlayk dat 'er een geheime verſtangdhouding mit hum en onzen Stadhouder plaets vind, en ik beſchouw daer en boven den Hertog zayn ongderlingen ommegang mit veul Zee-Officieren, en dan nog mit zulk ſoort van Pasquillen ſchrayvers, en Tumuldmakers van den Staet, is 'er gien twayfel aen, of den Hertog is wel de hoofd oorzaek van de Schandelayke Vreede die way nu genootſaekt zullen zayn aen te gaen.

KEES.

Ik bin van jou Conſept maet, maer layke-

wel, ik geef de Raedpenſionaris zo veul ſchuld ls den Hertog heeft, wangt had de Raedpenſionaris zayn woorden die hay teugen zo veel Leeden van Staet geſprooken had, ſtaende gehouden, den Hertog had al lang om Zeep geweest, en way hadde die voornaemſte Hinderpael van ongſe goede en hailzaeme oogmerken hier niet meer in het langd ehad; en dan zoude ook de Scheepen wel nae Brest toe zayn gegaen.

FRANCOIS.

Oui Monſieur, had keſchied dat, zou heb keweest aankenaam myn Keuning, maare neen, ſteek laat jy lui die Franſe man in die Peekele, de Keuning wel ſiet, hy ſtaat niet maak kan op die Hollandre, maakt nou die Vreed met die Engelesman, hy heeſte kelyk.

JAAP.

Hoor maatje jou Keuning heeft waaragtig gien ongelyk, wangt hay heeft an ongs zo veul Gehad as een dooje vlieg.

KEES.

Maer zoude way eer way nag vreeden verkraygen, Zestien Millioen aen Vrankrayk en daerenboove de Kaep de Goede Hoop moete afſlaen.

PETRUS.

Dat gerugt ſchynt vals te zyn geweest, ten minſten men hoord daar niet meer van ſpreeken

ken. Integendeel zo zou Vrankryk geresolveerd zyn, (zo men zegt) om, alle onze bezittingen zo die hy in deeze dagen voor ons bewaard; als die hy op de Engelsche veroverd heeft, aan ons weeder te rug geeven.

JERONIMUS.

In der daad de Fransche Koning handeld Edelmoedig. Aan de kant van Engeland is het geheel anders geschaapen. Want al wat onze Ministers ook aanwenden, of aangewend hebben, de Britten blyven onverzetlyk op hun stuk staan, dat de Republicq *Negapatnam* aan hun zal afstaan.

KEES.

Ik had ehoort, dat het Hof van Engeland van die eysch zoude wille afzien, mits dat men aan de Engelschen Surinaamen in plaats van *Negapatnam* gaf.

JERONIMUS.

Ja men debiteerd ook in Engeland, dat het Brits-ministery de Hollandsche Etablisementen van *Demmerary* en *Essequebo* wel zoude wille aanneemen, als een Equivalent voor het bezit van *Negapatnam*, doch hoe men het keerd of wend, door het afstaan van *Negapatnam*, zo staen wy blood met de eerste Actie die wy met de Engelsche krygen, dat wy de voornaamste takken der Oost-indische Commercie kwyd geraaken. Want Engeland nu het voordeel van Amerika

rika kwyd zynde, zal niet rusten voor het zelve een Fonds gevonden heeft, om die schaade weederom te vergoeden door nieuwe Bezittingen in de Oost te verkrygen, en dezelve op de Hollanders te veroveren, en staan wy *Surinaamen* of *Essequebo* en *Demmerary* af, dan maakt hy zich weederom meester in de West. Dus wat wy ook afstaan wy blyven altoos de *Dupé* van de Historie.

JAAP.

Maer het verwongderd mayn, daer het heele dispuit schaynt voortgesprooten te zayn, om de Engelsche zo ver te kortwieken, dat zy de meester zo niet op Zee speulen as zay Jaeren agter ien edaen hebben, dat Frankrayk 'er gien schutje veur schiet, dat de Engelsche *Negapatnam* zoude hebben en behouden.

PETRUS.

Ik geloof als wy aan de eysch van Frankryk voldaan hadden, met het zenden van onze scheepen na *Brest*, dien Vorst meerder onze belangens zoude hebben voortgezet. Doch nu ziende, dat hy op de Hulp der Republicq zich niet kan verlaaten zo is de Franse Vorst op eyge Veyligheid bedacht.

JAAP.

Maer as Engeland nu meer magt door het Afstaen

ſtaen van *Negapatnam* is Oostindien krygt, is dat Ryk dan daer ook niet gevaerlyk voor Frankrayk.

P E T R U S.

Zo gevaarlyk niet als nu, want Holland daar magtige bezittingen hebbende, en Frankryk met hun in Oorlog koomende, zo zyn de Hollanders daar de Franſchen hun Gevaarlykſte Vyanden. En de Engelſche jalouzy, zal nimmer gedoogen, dat Frankryk aldaar de Hollanders ten onder brengt, doch ſtaan wy van daag *Negapatnam* af, zo tragten de Engelſche morgen al weeder na een ander bezitting, dus word de verdeeling eevenreediger om teegen te Ageeren, en de Engelſche hoe meer Wingewesten zy bekoomen, hoe meer Volk zy benoodigd hebben, om die te Bezetten, en kunne dus zonder Gevaar te loopen, hun eyge bezittingen te verliezen, de Hollanders niet onderſteunen.

J A A P.

Nou vat ik de kneep wy Maſſe Murwe Hollanders, die zo Murf zayn, dat men ons deur ien Rietje kan zuygen, hebben ongs wel uitgeſloopt.

K E E S.

Jae maer het is te wenſchen, dat de Heeren van Gouda hun propoſitie zal gevolgd worden, om van dit Na jaar nog eenige Oorlogſchepen

maer

naer Oost-indien te ſtuuren, ter bevayliging van ongſe Bezittingen aldaer.

JAAP.

Dat is zeekerlayk weer; maer, als men dan Capitayns vind die geen zin inhet peeperland hebben, en waygeren nae Oost-indie te vaeren, en zay zegge iens, as die zeekere Schout Bay nagt in een vol gezelſchap zayde (*zo verhaeld werd*) dat hay liever den Staet bedankten, als nae Brest toe te willen vaeren, wat dan edaen?

KEES.

Ho dat maekt de minſte zwaerighayd, deer zayn altoos wel Capitains te kraygen, al draegen zay juist gien witte Kabretleeren handſchoentjes.

JAAP.

Dat is zeeker, way hebbe oude Zeeleuwen nog genoeg, maer dat is de Haegel 'er van als die Invloet van den Hertog de zaek maer niet verbrust, hoe raeken way die man kwayt.

KEES.

Wel deer is wel raed veur, men kon die oude Heer bedanken, en hum zayn Penſioen geeven, mit een vriendelyk verzoekye dat hay de Rest van zayn daegen in een angder langd verſleet.

PETRUS.

Jaa maar dat gaat zo niet, men zoude hem eerst

moe-

moete overtuigen, dat zyn invloed op de geest van zyn Hoogheid 's Lands heilsaame oogmerken vertraagt had, en zou zulks geschieden, kon het niet gebeuren, of de beschuldiging van den Raadpensionaris ten lasten van den Hertog zou andermaal ten tapyt moete worde gebragt, en de geene daar de Raadpensionaris zyn Klagten aan had gedaan, zoude het zyn Ed. door hun getuigenis moeten doen Rappelleeren dat hy het gezegt had. Bleek het nu dat den Hertog waarlyk aandaadig was, dat hem te last is gelegt geworden van den Raadpensionaris, zo kon men ten Novo die Bevelhebbers welke gedestineert waaren om de Fransche Vloot te Ondersteunen Examineeren, en Hun op het strengste afvorderen te verklaaren en aan te toonen, door welk toedoen zy niet aan hun gegeeven orders hebbe Geobidieerd, zeide zy door gebrek van Proviant en Ammunitie, dan vraagen wie daar de schuld van had, en bevond men dan dat den Hertog daar al weederom de handen in had gehad, zo had, den Staat reeden om den Hertog voor Infaam te verklaaren.

JAAP.

Maer as den Raedpensionaris zyn gezegdens nou eens niet bewyzen kon, en dat het by het onderzoeken van de Capitayns bleek, den Hertog ook geene schuld nergens aan had, wat dan gedaan?

PETRUS.

Zo men hem geheel onschuldig in alle opzichten bevond te zyn, verdiende de Raadpensionaris gestraft te worden, en den Hertog verdiende dat men hem als Veldmaarschalk bleef respecteeren, daar hy nu van het weldenkenste Gros der Natie gehaat word; en welke met hart en ziel wenschen Neerlands Veldmaarschalks staf, in een andere hand te zien.

JAAP.

Maer appropo, jay spreeken daer zo Ruiterlayk van den Veldmarschalks staf in een angder zayn hangden te zien, zou het waer weezen, het praetje dat 'er gaet, dat de Prings van Weylburg Tietulaer Veldmarschalk staet te worden van deuze Staet?

PETRUS.

Daar word zo veel gesprooken, dat ik 'er geen Ja of neen op durf zeggen, maar dat schynt echter te confirmeeren dat die Prins uit hoofden dat hy Veldmaarschalk by den Keyzer kon worden, zyn demissie hier by den Staat heeft verzogt, en hy geresolveert was al zyn aanzienlyke Charges te quiteeren, doch dat den Staat hem overgehaald heeft, om van dat voorneemen af te zien. Doch of die Prins voordeelige Condities zyn aangebooden, waar door zyn

Doorl.

Doorl. Hoogheid zich heeft laaten beweegen; daar schynt niet van uit te lekken. Nogthans was het niet onmogelyk, dat men die Prins beloofd heeft, by de eerste verandering het zy door den Dood van den Hertog, of by andere gelegendheden, met de Veldmaarschalks plaats te zullen begunstigen.

JERONIMUS.

Wel ik meen wel gehoord te hebben, dat de Vorst van Weylburg in vroeger daagen in Holland en voornaamlyk in 's Gravenhage, ook niet zeer by de Burgery was gezien.

PETRUS.

Ja ik geloof dat dit plaats gevonden heeft; maar zou het wel onmooglyk zyn, dat het gedrag van den Hertog in deeze daagen gehouden, de Burgers de oogen heeft verlicht, en dat zy nu begrypen, dat de Prins van Weylburg hier vreemd in het land koomende, eeven als nu onze Geliefde Erfstadhouder door den oude Veldmaarschalk misleid is geworden.

JAAP.

Wel vast is het zo, want zayn Doorl. Hoogh. van Weylburg is inderdaed een Goedig, Edelmoedig en Verstandig Vorst, zynde teegens Arm

en Ryk altoos even beleefd en heusch. God geeft maer dat het waer is, dan kraygen way ongse Carolina weer in het Langd, en om de waerhaid te zeggen, het komt de Prings van Waylburg ook wel zo goed toe, om Veldmarschalk te weezen, as den Hertog, wangt hay is doch de Zwaeger van den Erfstadhouder. En in al deuze daegen heeft men niet ehoord, dat hy in een of angder Pasquil is aengetast geworden en dat is blayk genoeg, dat hay bemind is.

PETRUS.

Voeg hier by, dat de Vorst van Weylburg meer belangen in dit Land heeft, als den Hertog, want onze teegenwoordige Stadhouder des. zelfs Spruiten eens schielyk koomende te Overlyden, dat wy bidden en wenschen den Hemel verhoeden zal, zo zyn de Vorstelyke Looten uit de Vorst van *Weylburg* en *Princesse Carolina* van *Orange* de naaste tot het Erfrecht van 't Stadhouderschap, en genoomen, dit gebeurd eens niet, zo kan het niet misschen of zy kunne altoos na de Eerste waardigheeden in dit ons Nederland staan, daar den Hertog in teegendeel geen meer, of langer by 's Lands welvaaren belangen behoeft te stellen, dan hy leefd.

JAAP.

Dat is waeragtig waer en hay zel meuglayk-

den-

denken, zagt dat het mayn tyd uithout. Daer komt de Schipper, dat zel om vragt weezen, nou way zayn zo te Delft.

SCHIPPER.

Dat is geraeden Visſer, ik mogt de Heeren niet ſtooren in hun Geſprek, maar het ontſchiet myn, dat ik de Heeren niet van *Trinconomale* heb hooren ſpreeken, alzo ik van de morgen gehoord heb, dat 'er den derden deezer een Courier uit Parys is gearriveerd, met de ratificatie der Preliminaire Vreede Artykelen, waarvan reeds kennis is gegeeven aan de Vreemde Ministers, dat de Preliminaire Vreedes Artykelen tusſchen onze Republicq en die van Londen te Parys waren uitgewisſeld, ook word 'er gezegt, dat Engeland van Negapatnam wil afzien, mits *Trinconomale* in de plaats krygende, verders zoude 'er Orders afgevaardigd worden, aan de Directeurs der Oost en West-Indiſche Maatſchappy, dat dezelve Orde moeste ſtellen, om de Colonien die in het bezit van Frankryk zyn en die Engeland nog heeft over te neemen, en vervolgens zoude de Hollandſche Krygsgevangene met drie Oorlogsfregatten uit Engeland afgehaald worden. Maar ik hoor de Jaager roept wy zyn te Delft. Heeren ik heet uw gezaamentlyk welkom.

 JAAP.

JAAP.

Wel way hebben wel geoorlogt, dat heyntje pik ze de nek breekt, die oorzaek zayn dat way zulke schandelayke Vreede moeten sluiten, ik zel nagt en dagt bidden, dat de hooge Magten van ongs langd van de Raedpensionaris en den Hertog af beginnende, en vervolgens die Brest-Vaerders wie al die onhayle voor ongs berokkend hebben. Adie Heeren, verder goede rais, en 't welvaeren.

PETRUS.

Ik wensch de Heeren ook insgelyk welkom. En dat alles ten besten van ons Vaderland mag afloopen.

EYNDE.

